

מסורת הש"ס

א) נע' מוס' מנחות קז: ד"ה כסא]; ב) [כתובות יא,]. ג) צ"ב קנא: לנעל ט.; ד) [לקמן טו. צ"ב קנא. קנאה,]. ה) [קדושין מה. כ"ב קמד. קמח. לקמן יד.]. ו) [לקמן יד.]; ז) [נע"ב]. ח) [נע"ע מוס' כתובות יא. ד"ה מזה דמיתא,]. ט) [ותיר האריות וביאור תנאל במוס' צ"ב קנא: ד"ה מנו,]. י) מ"ד מ"י,]. יא) נע' מוס' כתובות ב: ד"ה הכי וזו,]. יב) י"ל אפילו נמנה סתם דנכריא. שש"ק, יג) [נע' מוס' צ"ב קמח. ד"ה דקא וכו' הארית טובא,]

גליון הש"ס

תר"ה והא לא משך וכו' אפי"ב רבפ"ק ב"ב פבר. וע' במוס' שס שכתבו דרך אחר וע' בהר"ן דמ"ס ד' ע"ב ד"ה רי"א:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה האומר תנו נט לאשתי גרסינן במתני' ולא גרסוין תן שלא מסר לך צ"ב עיין בדברי הרא"ש (סימן י"ג): ב) תוב' ד"ה ענדא וכו' דמוזר רבנן בעיבור כוכבים דניחא ליה וכו' אלל עובר כוכבים שאין רשות:

מוסף רש"י

עבדא בהפקירא ניהא ליה. טע לו להיות עבד ויהא עבד בהפקיר צמח השפחות. מהיות בן חורין להיות מומר בנת ישראל, ללא זילא ליה ולא שכיחא ליה להפקירא (כתובות יא.). ואפילו יתנו לאחר מיתה. ואפילו רבנן דאמרי שחוריה עבדים וזות הוא חזין לחדש ט"ה בפניו, נהי דלפני זכי ע"ה דלא מצי למיהדר, מיה מוזר רבנן דכל כנה ללא מטא גיטא ליה לא הוי ממוחר, ויזון דמית קדים מו לא הוי שחוריה שחור, דנפקא ליה רשותיה מניה וזילא ע"ה רשות וישען. ועי' ש"י. ב' [קדושין מה. נפקא ומתקד ומקבל מתנה, קנה. כן תקני תמנסי לפי שהיה מדי הוה אין הבריות ולא חוקין מנכסי לנקותין קנה] ובעדים (רשב"ם ב"ב קמח). מתלת הלכתא בלא טעמא הוה, ולפי שהדבר נהוג בין התומכים והמתונים תקנו את הדבר לנקות בלתי מעמד שלשמן, לפי שאין קנין מועיל בדבר ענין בעין (שם קמח.).

מוסף הגהות

א. [ומס' זה. מוס' הרא"ש.]. ב. אבל אשה וכו'. מוס' הרא"ש. ג. [דן משפט שנתנו לו כבה. מוס' צ"ב קנא: ד"ה נט.]. ד. דאמר וכו' חוב הוא לעבד שיוצא מוחתת יד רבו לחירות, הלכך לא [ונכה] לת השליח. שם. ה. דאמרי וכות הוא לו. שם. ו. [נשם תוסי' מבאיא בשם ר"ן]. ד. הווי שמעי' דבשכיב מרע איירי מדתיי כחבור, ומדתיי תנו שטר שחורו זה לעבדו אשמעינן חירות. שם. ח. משום חירות, אפי' איירי בשכיב מרע. מוס' הרא"ש.

ט. [ונסד"א דרובל לגרש ששילוחו של אדם כמותו קמ"ל. מוס' צ"ב קנא: ד"ה מנו גט. י'. דלא ידעינן הא מעשה דמי שאחוזו. שם. יא. [נע"ע תוס' ב"ב קנא: ד"ה תנו מנה].]. יב. והמלוה מצות את הבהן ואת הלוי. מוס' צ"ב קמח. ד"ה דקא גממרי. יג.]. דלית ל"י מצוה לקיים דברי המת. רשב"ם. יד. והכי פריך תלמודא כי צבורין מאי הוה הא לא משך, כלומר מרדכי צבורין א"כ לית לי מצוה לקיים דברי המת וא"כ כי צבורין מאי הוה הא לא משך. מוס' הרא"ש. יו. [בתוס' ב"ב קמט. ד"ה דקא מגמרי הביאו בשם ר"ן]. יז. דלא תחמתיה וכו' בהו אינשי אלא מן ההפקר, בממון שאינו שלו. רשב"ם. יז. אפי' כי אית לי מנה קבור מאי הווי. רשב"ם.

וזה אינו אולם. משוחרר אינו אולם: מפני שהוא קנינו. טעמא מאי עבד כהן שזכר אולם בתרומה מפני שהוא קנינו דכהן הלכך אי צעי ההוא כהן כשיזכר עבדו שקיל ארבעה זוזי מישראל ומקני ליה ניהליה כל היכא דליתיה ושזב אינו קנינו ומיפסיל: וילא ליה. וזללה היא צעיניו לזלול זה לכל תאמות: ופרישה ליה.

מתנהגת עמו בפריזות: באתנ"י האומר סנו גט א) זה לאשתי גרסינן במתני'. ולא גרסי' תן שלא מסרס ליד שליח בחייו לפיכך לא נחלקו חכמים בדבר לומר שמשעה ראשונה וזה לו השליח לעבד להיות משוחרר: לא יסנו לאחר מיסה. דגיטא לא הוי עד דמטי לידיה וכי מטי לידיה הא מית ליה משחרר ופקעה ליה רשותיה: גב' והוא שצנוריס. מנה דקמני מתני' צצנורין ומונחין המעות עסקינן ואמר מנה זה תנו לפלוני: צצריא. מתנת בריא בנמטלטלין יכול לחזור צו עד שימשוך ויורשו נמי מצי למיהדר ציה אליצא דמאן דלית ליה מנזה לקיים דברי המת א): צמעזר ששקן קנה. ולקמן" מפרש טעמא. וצנורין צעינן דסבר רצ צציד לא אמר רצ קנה אלא צפקדון דקי ליה כל היכא דליתיה: שמה מנה קצור. יש לו צקרקה וההוא הוא דיהב ליה: לא

רב דאמר רב הונא אמר רב א) מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ וכאידך דרב דאמר רב שב"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכבי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין חיישינן שמא מנה קבור קאמר יוהלכתא לקבורה לא חיישינן רב פפא מאי טעמא לא אמר כרב זביר

לאשמועינן שום חידוש אפילו מיירי בשכיב מרע לא ה"ל למימר כתבו ואין גראה לומר דהכי דייק אי בשכיב מרע הוה ליה למיתני כתבו גט לאשתי ותנו שחרור זה לעבדי' דהא כיון דלרץ לשנות תנו שחרור זה א' חן לו לתנא לשנות כתבו גט לאשתי ולהאריך בלשון א': א' יתנו א'אחר מיתה. וקמ"ל דאין גט לאחר מיתה אע"ג דצהדיא תנן צפרק מי שחזו (לקמן ד' עב). דאין גט לאחר מיתה הכא אינטריץ לאשמועינן א' (בגט שחורו שגם אחר שכתבוהו לא וזה צו העבד ואפי' בגט אשה נמי אשמועינן) דאע"ג שמינה המגרש בחייו השליח א' לא חשיב להיות כמותו אחר מותו כאליו הוה עצמו קיים אלא חשיב גט לאחר מיתה א' והתם אשמועינן דאע"ג שצא הגט ליד האשה מחיים הוי גט אחר מיתה ואשמועינן נמי ליאני דמני התם הי משמע מחיים והי משמע אחר מיתה א': א' ב' מנה א'פלוני ומת יתנו א'אחר מיתה. למאן דמוקי לה צצריא וצמעמד שלשתן א"ל לומר דלדידיה רשעא נמי איירי צמעמד שלשתן ומיירי שהגט כבר צעין דאס אינו צעי' אפני צממון לא שייך צממון א' ואיירי שהאשה רוצה בן ואשמועינן דלא תקון בעמדה א' צצטיר בלא בתמון דאין גראה שחלקו האמוראים צרישא דמתני' דמי מוקי לה צמעמד שלשתן ומר כתבוהו ותנו אלא צספיא דוקא פליגי ומיירי רישא לכוילהו בכתבו ותנו אפי' למאן דמוקי לה צצריא דלא שייך מעמד שלשתן ואע"ג דלא הוי רישא דומיא דסיפא אין לחוש דה"ג למאן דמוקי לה בשכיב מרע לא הוי רישא דומיא דסיפא מכל וכל שהסטר אינו צעולם כשמואה ליתן והמנה הוה כבר צעולם אע"ג דבגמ' מוכח מרישא דסיפא איירי צצריא אלאמא צעי דלהוי סיפא דומיא דרישא היינו משום דאית לן לאוקמי כולהו צחד גצרא אלל מ"מ לא צעי לאשניהו לגמרי א': ו' א' א' משך. מיתה מאי פריך הא קי"ל (לקמן דף טו.). מנזה לקיים דברי המת אס כן לוקי מתניינן צצריא משום מנזה לקיים דברי המת וי"ל כיון דחכמים פליגי אר"מ ולית להו מנזה לקיים דברי המת אע"ג דקי"ל כר"מ לא צעי לאוקמי מתני' כיחידאה כדאשכחן צפ' כל הגט (לקמן ג.) דלא מוקי שמואל מתניינן א' כיחידאה כר' יוסי דאמר עשו שאינו וזכה כוזה א' אע"ג דצפ"ק צצבא מניעא (דף יב.) סבר שמואל כותיה ועוד י"ל דלא מצי לאוקמי מתני' משום דמנזה לקיים דברי המת דאס כן מאי איריא צצורין אפי' אין צצורין נמי דסבר הגמרא מנזה לקיים כר' שייך אפילו י א' במנזה דצצריא לא חיישינן למנה קבור מדלא פירא וא"ת ולרצ גופיה תיקשי דלוקמא משום דמנזה לקיים דברי המת אפילו אין צצורין ויש לומר דרב לא סבר לה כרצי מאיר אלא כר' יוסי א' כדפסיק שמואל צפרק מציאת האשה (כתובות דף סט:.) נמי כר' יוסי א' ועוד מפרש ר"מ א' דלא אמרי' מנזה לקיים דברי המת אלא בדצר שהושלם מתחלה לכך ציד שליט דומיא דהמשליט מעות לבתו (שם דף סט:.) ותנו שקל צצני (שם) ובמתני' משמע שלא הושלם לכך מתחלה מדלא קמני תנו מנה זה לפלוני ולא דמי להולך מנה לפלוני דלקמן דאמרי' עלה מנזה לקיים דברי המת ואע"ג דלא תנא זה דהולך מנה לפלוני משמע שפיר בלא זה שמוכר לו צחותה שעה להולך יותר מבתנו מנה לפלוני וכן משמע צפרק מי שמת (צ"ב דף קמט.) גבי איסור גיורא דלא הוי מהני ציה טעמא דמנזה לקיים דברי המת צתריסר אלפי זוזי שהפקידו לרצא לפי שלא הופקדו מתחלה לתתם לרצ מרי ויש לדחוק דשמאל לא אמרי' מנזה לקיים דברי המת אלא כשהשליט מתרצה ורבה לא היה חפץ להיות שליט לכך ועוד אומר ר"ב דבגר לא אמרי' מנזה לקיים דברי המת דכל דליתיה צירושא מנזה לקיים דצצריו הואיל ולא פסק כחו מאלותו הממון דמכחו ויושינן אלל גר ליתיה צירושא ופסק כחו מממוןו א' אין מנזה לקיים דצצרי וכו' היא גיוונא אמרינן התם דכל דליתיה צירושא איתיה צמתנת שכיב מרע כו' י: א' א' ספרים דגרסי שכיב מרע שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי נותנין מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין דלמא מנה קבור קאמר ומפרש ר"י דה"פ דכשאמר מנכסי נותנין אפי' אמר מנה סתם ולא חיישינן למנה קבור כיון שמואה לתת לו משלו רוצה שיטנו מ"מ א' והא דקמני מנה זה נותנין כשאינו מנזה לתת לו משלו אלא שמודה ואומר תנו מנה לפלוני פקדון שיש לו צצרי ולכך במנה סתם אין נותנין דלמא מנה קבור קאמר שמודה שהוא של פלוני ומתני' איירי צפקדון ולהכי צעינן צצורין דבלא צצורין חיישינן למנה קבור וא"ת ואמאי אוקי רצ צפקדון לוקמי צמתנה כדמשמע לשון תנו ואפי' באין צצורין וי"ל דהא כבר אשמעי' צצבא צתרא (דף קנא.) דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו אלל צפקדון אשמועי' דלא חיישינן שמה שלא להשביע את בניו אומר כן דכיון שאומר תנו והואה גמורה היא אכן קנה על זה דא"כ אמאי מוקי לה בשכיב מרע צצריא כה"ג א' וכו"ת דלא לוקמא צצריא ואפי' באין בשכ"מ לפי שהא הוה יכול לפרש מנה קבור ממוחרר ולא אלל צצריא מדלא פירא אינו מקפיד מאיזה יתנו לו א"כ דלא לוקמא צצריא ואפי' באין צצורין לכן נראה דלא גרסי' מנכסי נותנין אלא אפי' צמתנה חיישי' למנה קבור אלא גרסינן מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין:

בשכיב מרע. מוס' הרא"ש.
ט. [ונסד"א דרובל לגרש ששילוחו של אדם כמותו קמ"ל. מוס' צ"ב קנא: ד"ה מנו גט. י'. דלא ידעינן הא מעשה דמי שאחוזו. שם. יא. [נע"ע תוס' ב"ב קנא: ד"ה תנו מנה].]. יב. והמלוה מצות את הבהן ואת הלוי. מוס' צ"ב קמח. ד"ה דקא גממרי. יג.]. דלית ל"י מצוה לקיים דברי המת. רשב"ם. יד. והכי פריך תלמודא כי צבורין מאי הוה הא לא משך, כלומר מרדכי צבורין א"כ לית לי מצוה לקיים דברי המת וא"כ כי צבורין מאי הוה הא לא משך. מוס' הרא"ש. יו. [בתוס' ב"ב קמט. ד"ה דקא מגמרי הביאו בשם ר"ן]. יז. דלא תחמתיה וכו' בהו אינשי אלא מן ההפקר, בממון שאינו שלו. רשב"ם. יז. אפי' כי אית לי מנה קבור מאי הווי. רשב"ם.

א) צירושמלי לפנוי הניקסא שלא מדעתה וע"ש במפרשים. ב) נזה דהא חן לון על מיימא דגרנ צצני שכי"מ שאמר וכו' מנה זה נותניס.

הכא דלא יתיב ליה מדיי אלא על מנה דאית גביה או בפקדון או בהלוואה אומר לו תנהו לפלוני צריך מעמד שלשתן ואפי' אם אמר לו בפי' וכה לי בעבור פלוני לא מצי למימר ליה וזה בעבור פלוני זה עד שיהיה במעמד שלשתן דרשותו של אדם וזכה לו לעצמו שאם אמר לו מה שיש לי ברשותך יהא שלך קנה דרשותו של אדם בפניו במסור בידיה מדיי אבל במדיי דאיתיה ברשותיה לא מצי למימר ליה וזה בעבור פלוני עד שימשוך או עד שיאמר לו במעמד שלשתן ואפי' אם אמר לו בשעת המסירה תן מנה זה לפלוני דאמרי' כל האומר תנו כאומר וכו' קניא לו אבל כשאומר לו מה שיש לי ברשותי יהא לפלוני לא קנה שאין רשותו קנה לאחרים וצריך שימשוך המקבל או שיאמר לו בשעת המסירה תן מנה זה לפלוני דאמרי' כל האומר תנו כאומר וכו' דמי ואינו יכול לחזור בו בעי' למימר לקמן דוקא אם היה חייב דאובן לשמעון מנה שהלווהו או שהפקיד בירו שמעון ואם אמר ללוי תן מנה זו לשמעון וזה ואינו יכול לחזור בו אבל אם רוצה דאובן ליתן לשמעון אותו מנה במתנה ואמר ללוי תן מנה זה לשמעון אם רוצה דאובן לחזור בו יכול ולא אמרינן גבי מתנה כל האומר תנו כאומר וכו' דמי כ"א גבי חוב ופקדון. אבל אם היה במעמד שלשתן אפילו גבי מתנה נמי קנה המקבל ואע"ג דאמר לו תן ולא אמר לו וזה.

המביא גמ' פרק ראשון גיטין

יג.

ומה איצו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה בו'. לכן מזכיר אשת כהן כלומר כמו שאחסם מודים לי באשה שהוא חוב אדו לו נמי צעצד והא דמסיים נמי אלל באשה חוב הוא לה הכל מדברי ר' מאיר מדלא קאמר אמרנו לו א': **עבדא** בהפקירא ניהא א'יה. וא"ת עבד קטן ישראל דלא ניחא

ליה בהפקירא כדאמרי' צפ"ק דכתובי' (דף יא.) משום דלא טעים טעמא דאיסורא מאי איכא למימר וי"ל דמוד' ר"מ צעצד קטן ישראל וא"ת והא דקאמר הסם והא קי"ל דא"ל דעבדא בהפקירא ניחא ליה מנלן והא רבנן פליגי אר"מ ולית להו בהפקירא ניחא ליה וי"ל דמודו רבנן א) דניחא ליה בהפקירא אלא הכא גבי עבד לית להו לפי שהוא משועבד ורשות אחרים עליו וגדול הוא לו זכות של שיחרור משל הפקירא אלל גר שאין רשות אחרים עליו לאס א': ד' א'אומר תנו גמ. אי גרסי' תן גט וזה א' אחיא מתני' כר"מ דוקא א' י נמי אפי' כרצנן א' וכגון שאינו מוסרו מיד מיד ליד אלא מראהו לו ומנזה ליתנו והוא לא נטלו עד אחר מיתה אי נמי נטלו לאלתר ואפ"ה לא וזה העצד וגאמר דלא אמרי' תן כזי אלל כשמוסרם צמלי שליח מיד ליד ואשמעינן צמלי דנקטו וי' דאע"ג שהגט צעין וראוי ליתנן צשעה שעושהו שליח והסתכל כל כך מחיים אפ"ה לא יגמרו הדבר לאחר מיתה דאין גט לאחר מיתה אלל אורי"מ א' ד"ג א' כלל זה דע"כ לא תנא זה צמתני' לשום חידוש מדדייק בגמרא דמתני' צצריא דאי צצסי"מ מאי איריא תנו אפילו כתבו נמי ואי תנא זה אי בשכיב מרע הוה ליה למיתני כתבו גט לאשתי ותנו שחרור זה לעבדי' דהא כיון דלרץ לשנות תנו שחרור זה א' חן לו לתנא לשנות כתבו גט לאשתי ולהאריך בלשון א': א' יתנו א'אחר מיתה. וקמ"ל דאין גט לאחר מיתה אע"ג דצהדיא תנן צפרק מי שחזו (לקמן ד' עב). דאין גט לאחר מיתה הכא אינטריץ לאשמועינן א' (בגט שחורו שגם אחר שכתבוהו לא וזה צו העבד ואפי' בגט אשה נמי אשמועינן) דאע"ג שמינה המגרש בחייו השליח א' לא חשיב להיות כמותו אחר מותו כאליו הוה עצמו קיים אלא חשיב גט לאחר מיתה א' והתם אשמועינן דאע"ג שצא הגט ליד האשה מחיים הוי גט אחר מיתה ואשמועינן נמי ליאני דמני התם הי משמע מחיים והי משמע אחר מיתה א': א' ב' מנה א'פלוני ומת יתנו א'אחר מיתה. למאן דמוקי לה צצריא וצמעמד שלשתן א"ל לומר דלדידיה רשעא נמי איירי צמעמד שלשתן ומיירי שהגט כבר צעין דאס אינו צעי' אפני צממון לא שייך צממון א' ואיירי שהאשה רוצה בן ואשמועינן דלא תקון בעמדה א' צצטיר בלא בתמון דאין גראה שחלקו האמוראים צרישא דמתני' דמי מוקי לה צמעמד שלשתן ומר כתבוהו ותנו אלא צספיא דוקא פליגי ומיירי רישא לכוילהו בכתבו ותנו אפי' למאן דמוקי לה צצריא דלא שייך מעמד שלשתן ואע"ג דלא הוי רישא דומיא דסיפא אין לחוש דה"ג למאן דמוקי לה בשכיב מרע לא הוי רישא דומיא דסיפא מכל וכל שהסטר אינו צעולם כשמואה ליתן והמנה הוה כבר צעולם אע"ג דבגמ' מוכח מרישא דסיפא איירי צצריא אלאמא צעי דלהוי סיפא דומיא דרישא היינו משום דאית לן לאוקמי כולהו צחד גצרא אלל מ"מ לא צעי לאשניהו לגמרי א': ו' א' א' משך. מיתה מאי פריך הא קי"ל (לקמן דף טו.). מנזה לקיים דברי המת אס כן לוקי מתניינן צצריא משום מנזה לקיים דברי המת וי"ל כיון דחכמים פליגי אר"מ ולית להו מנזה לקיים דברי המת אע"ג דקי"ל כר"מ לא צעי לאוקמי מתני' כיחידאה כדאשכחן צפ' כל הגט (לקמן ג.) דלא מוקי שמואל מתניינן א' כיחידאה כר' יוסי דאמר עשו שאינו וזכה כוזה א' אע"ג דצפ"ק צצבא מניעא (דף יב.) סבר שמואל כותיה ועוד י"ל דלא מצי לאוקמי מתני' משום דמנזה לקיים דברי המת דאס כן מאי איריא צצורין אפי' אין צצורין נמי דסבר הגמרא מנזה לקיים כר' שייך אפילו י א' במנזה דצצריא לא חיישינן למנה קבור מדלא פירא וא"ת ולרצ גופיה תיקשי דלוקמא משום דמנזה לקיים דברי המת אפילו אין צצורין ויש לומר דרב לא סבר לה כרצי מאיר אלא כר' יוסי א' כדפסיק שמואל צפרק מציאת האשה (כתובות דף סט:.) נמי כר' יוסי א' ועוד מפרש ר"מ א' דלא אמרי' מנזה לקיים דברי המת אלא בדצר שהושלם מתחלה לכך ציד שליט דומיא דהמשליט מעות לבתו (שם דף סט:.) ותנו שקל צצני (שם) ובמתני' משמע שלא הושלם לכך מתחלה מדלא קמני תנו מנה זה לפלוני ולא דמי להולך מנה לפלוני דלקמן דאמרי' עלה מנזה לקיים דברי המת ואע"ג דלא תנא זה דהולך מנה לפלוני משמע שפיר בלא זה שמוכר לו צחותה שעה להולך יותר מבתנו מנה לפלוני וכן משמע צפרק מי שמת (צ"ב דף קמט.) גבי איסור גיורא דלא הוי מהני ציה טעמא דמנזה לקיים דברי המת צתריסר אלפי זוזי שהפקידו לרצא לפי שלא הופקדו מתחלה לתתם לרצ מרי ויש לדחוק דשמאל לא אמרי' מנזה לקיים דברי המת אלא כשהשליט מתרצה ורבה לא היה חפץ להיות שליט לכך ועוד אומר ר"ב דבגר לא אמרי' מנזה לקיים דברי המת דכל דליתיה צירושא מנזה לקיים דצצריו הואיל ולא פסק כחו מאלותו הממון דמכחו ויושינן אלל גר ליתיה צירושא ופסק כחו מממוןו א' אין מנזה לקיים דצצרי וכו' היא גיוונא אמרינן התם דכל דליתיה צירושא איתיה צמתנת שכיב מרע כו' י: א' א' ספרים דגרסי שכיב מרע שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי נותנין מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין דלמא מנה קבור קאמר ומפרש ר"י דה"פ דכשאמר מנכסי נותנין אפי' אמר מנה סתם ולא חיישינן למנה קבור כיון שמואה לתת לו משלו רוצה שיטנו מ"מ א' והא דקמני מנה זה נותנין כשאינו מנזה לתת לו משלו אלא שמודה ואומר תנו מנה לפלוני פקדון שיש לו צצרי ולכך במנה סתם אין נותנין דלמא מנה קבור קאמר שמודה שהוא של פלוני ומתני' איירי צפקדון ולהכי צעינן צצורין דבלא צצורין חיישינן למנה קבור וא"ת ואמאי אוקי רצ צפקדון לוקמי צמתנה כדמשמע לשון תנו ואפי' באין צצורין וי"ל דהא כבר אשמעי' צצבא צתרא (דף קנא.) דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו אלל צפקדון אשמועי' דלא חיישינן שמה שלא להשביע את בניו אומר כן דכיון שאומר תנו והואה גמורה היא אכן קנה על זה דא"כ אמאי מוקי לה בשכיב מרע צצריא כה"ג א' וכו"ת דלא לוקמא צצריא ואפי' באין בשכ"מ לפי שהא הוה יכול לפרש מנה קבור ממוחרר ולא אלל צצריא מדלא פירא אינו מקפיד מאיזה יתנו לו א"כ דלא לוקמא צצריא ואפי' באין צצורין לכן נראה דלא גרסי' מנכסי נותנין אלא אפי' צמתנה חיישי' למנה קבור אלא גרסינן מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין:

בשכיב מרע. מוס' הרא"ש.
ט. [ונסד"א דרובל לגרש ששילוחו של אדם כמותו קמ"ל. מוס' צ"ב קנא: ד"ה מנו גט. י'. דלא ידעינן הא מעשה דמי שאחוזו. שם. יא. [נע"ע תוס' ב"ב קנא: ד"ה תנו מנה].]. יב. והמלוה מצות את הבהן ואת הלוי. מוס' צ"ב קמח. ד"ה דקא גממרי. יג.]. דלית ל"י מצוה לקיים דברי המת. רשב"ם. יד. והכי פריך תלמודא כי צבורין מאי הוה הא לא משך, כלומר מרדכי צבורין א"כ לית לי מצוה לקיים דברי המת וא"כ כי צבורין מאי הוה הא לא משך. מוס' הרא"ש. יו. [בתוס' ב"ב קמט. ד"ה דקא מגמרי הביאו בשם ר"ן]. יז. דלא תחמתיה וכו' בהו אינשי אלא מן ההפקר, בממון שאינו שלו. רשב"ם. יז. אפי' כי אית לי מנה קבור מאי הווי. רשב"ם.

עין משפט ונר מצוה

עח א מ"י פ"ו מהל' גירושין הל' כח ופ"ט ה"ב יי [ונב] סמג עשין טו"ע אה"ע סימן קמא סעי' נח [ונס'] קמד סעי' ה':

עח ב מ"י פ"ו מהל' עבדים הל"א סמג עשין פו טו"ע י"ד ס' רסו סעיף טו:

פ א מ"י פ"י מהל' זמיה הל' א סמג עשין פט טו"ע ח"מ סימן ננג סעיף יח:

פא ד מ"י שם פ"ח שם הל' ג סמג עשין סב

טו"ע ח"מ ס' רנ סעיף א:

פב ה מ"י שם פ"י הל' א סמג עשין שם טו"ע ח"מ סימן רנג סעיף יח:

פסקי רי"ך

קא"ל. אמר רבא היינו דקאמרי ליה במתני' מפני שהוא קנינו דאיבעי שקיל ליה ד' זוזי מישראל ופסיל ליה כל היכא דאיתיה. פ"י מוכרו לישראל ומקבלו לו בכל מקום שהוא ושוב אינו קנינו ויזון שיכול לפוסלו וזולתי השליח נמצא שלא עשה לו השליח שום חובה: גרסי' בירושלמי (פ"א ה"ה) גרסי' ר' יוחנן בעי הגע עצמך שהיה עבדו של צצין הרי הוא חוב לעבד הגע עצמך שהייתה אשתו של מוכה שחזן הרי זה זכות לאשה אין לך אלא כהרה (אלא) אילו המוכר את עבדו מדעתו שטא אינו מוכר והמגרש את אשתו שלא מדעתו א' ור"מ תינה עבד כהן שברח עבד ישראל מאי איכא למימר א"ר שמואל בר יצחק מפני שנספסירו משפחה כנענית אדרבה הוא מתירו בבת חורין עבדא ניהא ליה בהפקירא ויזילא ליה שכיחא ליה פריצה ליה: **המתני'** האומר תנו גט לאשתי ושטר שחורו זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה. פ"י המודה תנו גט גרסי' ולא תנו מסרם ליד שליח בחייו לפיכך לא נחלקו חכמים בדבר לומר שמשעה ראשונה וכה לו השליח לעבד לאחר מיתה דניטא לא הוי עד דמטי גיטא לידיה וכי מטי גיטא ויזילא הא מית ליה משחרר ופקע ליה רשותיה אבל תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה אפצ"י שלא משך ולא מצי ויושינן דהרי בזה דרביי שכי"מ ככתובין וכמסורין דמי פ"י כשאומר תנו מנה לפלוני מנכסי א' מנה הן נותנין מנה סתם אין נותנין חיישינן שמא מנה קבור קאמר ומסיק תלמודא והלכתא למנה קבור לא חיישינן א' אמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך תנהו לו משלו רוצה שיטנו מ"מ א' והא דקמני מנה זה נותנין כשאינו מנזה לתת לו משלו אלא שמודה ואומר תנו מנה לפלוני פקדון שיש לו צצרי ולכך במנה סתם אין נותנין דלמא מנה קבור קאמר שמודה שהוא של פלוני ומתני' איירי צפקדון ולהכי צעינן צצורין דבלא צצורין חיישינן למנה קבור וא"ת ואמאי אוקי רצ צפקדון לוקמי צמתנה כדמשמע לשון תנו ואפי' באין צצורין וי"ל דהא כבר אשמעי' צצבא צתרא (דף קנא.) דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו אלל צפקדון אשמועי' דלא חיישינן שמה שלא להשביע את בניו אומר כן דכיון שאומר תנו והואה גמורה היא אכן קנה על זה דא"כ אמאי מוקי לה בשכיב מרע צצריא כה"ג א' וכו"ת דלא לוקמא צצריא ואפי' באין בשכ"מ לפי שהא הוה יכול לפרש מנה קבור ממוחרר ולא אלל צצריא מדלא פירא אינו מקפיד מאיזה יתנו לו א"כ דלא לוקמא צצריא ואפי' באין צצורין לכן נראה דלא גרסי' מנכסי נותנין אלא אפי' צמתנה חיישי' למנה קבור אלא גרסינן מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין:

ומסיק מר זוטרא הני תלת מילי שוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא חדא הא איך דאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב לו נכסיו לאשתו לא עשהא אלא אפטרופוס פ"י להכניס ולהוציא ואפצ"י שכתב לה בלשון מתנה לא קנאתה ואין טעם בדבר כהלכה למשה מסיני שאין בה טעם אלא כך תקנו חכמים והפקר ב"ד היה הפקר איך דאמר ר' חנינא המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו פ"י בית מיוחד שאינו דר בו ועשאו לו בית חתנות אפצ"י שלא כתב לו מתנה עליו מסמא קנאו ודוקא מנה לי בידך שכבר נתנו לו ולא אמר לו כלום בשעת חתניה והשתא קא"ל הכי צריך מעמד שלשתן אבל אם א"ל בשעה שנתנו לו תנהו לפלוני וזה דהא אמרן כל האומר תנו כאומר וכו' דמי ואין צריך מעמד שלשתן ולקמן נמי בעי' למימר הולך מנה זה לפלוני שאני חייב לו או תן מנה זה לפלוני שאני חייב לו וזה ואם בא לחזור אינו חוזר והולך ותן וזה וכל שכן אם אמר לו וזה בעבור פלוני בפ"י דובין לאדם שלא בפניו ואין צריך מעמד שלשתן אבל נמי בעי' למימר הולך מנה זה לפלוני פלוני לא וזה אם לא היה מעמד שלשתן דדוקא מאי דאמרי' זכין לאדם שלא וגדול הוא לו זכות של שיחרור משל הפקירא אלל גר שאין רשות אחרים עליו לאס א': ד' א' א'אומר תנו גמ. אי גרסי' תן גט וזה א' אחיא מתני' כר"מ דוקא א' י נמי אפי' כרצנן א' וכגון שאינו מוסרו מיד מיד ליד אלא מראהו לו ומנזה ליתנו והוא לא נטלו עד אחר מיתה אי נמי נטלו לאלתר ואפ"ה לא וזה העצד וגאמר דלא אמרי' תן כזי אלל כשמוסרם צמלי שליח מיד ליד ואשמעינן צמלי דנקטו וי' דאע"ג שהגט צעין וראוי ליתנן צשעה שעושהו שליח והסתכל כל כך מחיים אפ"ה לא יגמרו הדבר לאחר מיתה דאין גט לאחר מיתה אלל אורי"מ א' ד"ג א' כלל זה דע"כ לא תנא זה צמתני' לשום חידוש מדדייק בגמרא דמתני' צצריא דאי צצסי"מ מאי איריא תנו אפילו כתבו נמי ואי תנא זה אי בשכיב מרע הוה ליה למיתני כתבו גט לאשתי ותנו שחרור זה לעבדי' דהא כיון דלרץ לשנות תנו שחרור זה א' חן לו לתנא לשנות כתבו גט לאשתי ולהאריך בלשון א': א' יתנו א'אחר מיתה. וקמ"ל דאין גט לאחר מיתה אע"ג דצהדיא תנן צפרק מי שחזו (לקמן ד' עב). דאין גט לאחר מיתה הכא אינטריץ לאשמועינן א' (בגט שחורו שגם אחר שכתבוהו לא וזה צו העבד ואפי' בגט אשה נמי אשמועינן) דאע"ג שמינה המגרש בחייו השליח א' לא חשיב להיות כמותו אחר מותו כאליו הוה עצמו קיים אלא חשיב גט לאחר מיתה א' והתם אשמועינן דאע"ג שצא הגט ליד האשה מחיים הוי גט אחר מיתה ואשמועינן נמי ליאני דמני התם הי משמע מחיים והי משמע אחר מיתה א': א' ב' מנה א'פלוני ומת יתנו א'אחר מיתה. למאן דמוקי לה צצריא וצמעמד שלשתן א"ל לומר דלדידיה רשעא נמי איירי צמעמד שלשתן ומיירי שהגט כבר צעין דאס אינו צעי' אפני צממון לא שייך צממון א' ואיירי שהאשה רוצה בן ואשמועינן דלא תקון בעמדה א' צצטיר בלא בתמון דאין גראה שחלקו האמוראים צרישא דמתני' דמי מוקי לה צמעמד שלשתן ומר כתבוהו ותנו אלא צספיא דוקא פליגי ומיירי רישא לכוילהו בכתבו ותנו אפי' למאן דמוקי לה צצריא דלא שייך מעמד שלשתן ואע"ג דלא הוי רישא דומיא דסיפא אין לחוש דה"ג למאן דמוקי לה בשכיב מרע לא הוי רישא דומיא דסיפא מכל וכל שהסטר אינו צעולם כשמואה ליתן והמנה הוה כבר צעולם אע"ג דבגמ' מוכח מרישא דסיפא איירי צצריא אלאמא צעי דלהוי סיפא דומיא דרישא היינו משום דאית לן לאוקמי כולהו צחד גצרא אלל מ"מ לא צעי לאשניהו לגמרי א': ו' א' א' משך. מיתה מאי פריך הא קי"ל (לקמן דף טו.). מנזה לקיים דברי המת אס כן לוקי מתניינן צצריא משום מנזה לקיים דברי המת וי"ל כיון דחכמים פליגי אר"מ ולית להו מנזה לקיים דברי המת אע"ג דקי"ל כר"מ לא צעי לאוקמי מתני' כיחידאה כדאשכחן צפ' כל הגט (לקמן ג.) דלא מוקי שמואל מתניינן א' כיחידאה כר' יוסי דאמר עשו שאינו וזכה כוזה א' אע"ג דצפ"ק צצבא מניעא (דף יב.) סבר שמואל כותיה ועוד י"ל דלא מצי לאוקמי מתני' משום דמנזה לקיים דברי המת דאס כן מאי איריא צצורין אפי' אין צצורין נמי דסבר הגמרא מנזה לקיים כר'